

Proč slavíme Vánoce.

Biblická témata v mediální kultuře

pro žáky SŠ

Mediální výchova, Úvod do filozofie a religionistiky, Úvod do studia historie

Pro oslavy Vánoc je charakteristické obdarovávání - původně byly dárky spojeny s Adventem, protože je nosil sv. Mikuláš. Spojení Ježíška a dárků u nás známe až od 16. století, do našeho prostředí přichází tento posun z německých oblastí.

Nejprve vypracujte úkoly na první straně tohoto listu. Na druhé straně si ověřte své názory, porovnejte s jiným úhlem pohledu nebo se prostě nechte překvapit.

Úkol č. 1

Přečtěte si níže uvedené věty a uvažujte nad tím, zda vyjadřují nějakou společnou myšlenku.

Pokud ji vnímáte, zformulujte ji:

Nejlepší dárek jsou společné Vánoce.

Jen dárky od srdce mají pravé kouzlo.

Daruj tomu, kdo to nečeká.

Úkol č. 2

Přečtěte si tři níže uvedené věty a podtrhněte v každé z nich vánoční nebo biblický motiv.

Uveďte, na co odkazuje.

Vánoce se šťastnou hvězdou.

Sdílejte radost až do aleluja.

Milujte se a spojte se.

Úkol č. 3

V naší kultuře nosil dětem tradičně dárky sv. Mikuláš (někde i sv. Barbora 4. prosince) a Ježíšek. S nástupem průmyslové revoluce vstoupila postupně do našich životů reklama, v současnosti již maximálně rafinovaná. Z reklam dnes děti mohou usuzovat, že dárky nosí i další bytosti. Koho byste uvedli?

.....

Úkol č. 4

Nejstarší popis oslavy Vánoc na našem území pochází od Jana z Holešova (konec 14. st.). Mimo jiné popisuje štědré obdarovávání chudých a potřebných. **Přečtěte si níže uvedené slogany. Cílí nikoli na to, že chcete udělat radost jiným, ale sobě. Přetvořte je tak, aby byly zaměřeny na obdarovávání:**

GO Ježíšku GO!

Napiš dopis Ježíškovi a vyhraž iPhone!

Není lehké přežít vánoční hon za dárky.

Úkol č. 5

Zhlédněte nejprve tuto letošní vánoční reklamu. Odkaz na ni najdete nad badatelským listem ke stažení. **Zodpovězte následující otázky:**

Jakou ctnost tato reklama vyzdvihuje:

Jakou souvislost má tato ctnost s reklamovaným produktem:

Co má společného reklamovaný produkt s Vánoci:

K úkolu č. 1

Tyto věty jsou reklamními slogany prodejců a výrobců. Pracují se sentimentem, tzv. 'vánoční atmosférou' a emocemi. Společné mají především to, že lákají k nakupování.

Nejlepší dárek jsou společné Vánoce. (Lidl)
Jen dárky od srdce mají pravé kouzlo. (Albert)
Daruj tomu, kdo to nečeká. (Milka)

K úkolu č. 2

Vánoční a biblická témata máme "pod kůží" a jsou nám povědomá. Autoři reklamních kampaní tedy mohou snadno pracovat s koncepty, které máme uložené v mysli.

Vánoce se šťastnou hvězdou. (ČT)
= hvězda, která přivedla pastýře a Tři krále do Betléma

Sdílejte radost až do aleluja. (T-Mobile)
= 'halelujah' hebrejsky 'chvalte Jahve'; v případě Vánoc poděkování za narození Ježíše Krista

Milujte se a spojte se. (Vodafone)
= parafráze na boží příkaz během stvoření světa: "Plodte a množte se a naplňte zem." (Genesis 1, 28)

K úkolu č. 3

Globální svět přináší i globální kulturu, proto se v našem prostředí stále častěji objevuje v dětských představách i Santa Claus (Santa). Dle průzkumů si některé děti spojují vlastní jméno Ježíšek s jezečkem (odtud není daleko k úsloví: Ježich naježí). Velmi vtíravá je např. představa vánočního 'Alzáka'. Možná jste si vzpomněli i na další příklady.

K úkolu č. 4

GO Ježíšku GO! (Eurotel)
Napiš dopis Ježíškovi a vyhraž iPhone! (Alza)
Není lehké přežít vánoční hon za dárky. (Božkov)

K úkolu č. 5

Sociologie zná pojem 'ritualismus' - přijetí kulturních prostředků, ale zamítnutí cílů. Typickým příkladem jsou Vánoce: poměrně velká část společnosti si ponechala vánoční rituály, ale nespojuje je již s narozením Ježíše, ale se získáváním nových předmětů a vyšší konzumací jídla a alkoholu. Na tyto spotřebitele cílí reklama na Pilsner Urquell a používá k tomu téma rodinné soudržnosti.

Na závěr

V předvečer měli své měšce otevřené, kamkoliv se obrátili, aby ruka byla pohotovější, sahajíc pro peníz chudobnému, a při obědě toho dne kladli na stůl peníze, které chtěli toho večera dát chudým. ... Vykládali na stůl všechny drahocenné klenoty, a to vše činili v dobrém úmyslu a v pravé víře, nikoliv z pýchy...

(Jan z Holešova, Pojednání o Štědrém večeru. 14. st.)

Lektorské oddělení Muzea města Prahy Vám přeje požehnané a smysluplné Vánoce!